

Topošās māmiņas pērk attieksmi un kvalitāti

Veselības ministrija "Druvai" apliecināja, ka valsts apmaksāta dzemdību palīdzība tiek nodrošināta 18 ārstniecības iestādēs.

Taču nereti dzirdams topošo vecāku sašutums, ka dzemdības Latvijā kļuvušas par plaukstošu biznesa nišu. Visskaļāk plašsaziņas līdzekļos un dažādos jauno vecāku forumos par valsts apmaksāto pakalpojumu izplatās negatīvā pieredze – "pie manis neviens nepienāca, istabiņa bija tumša, briesmīga, gultas kā padomju laikos, māsiņas izturējās nelaipni, atļāvās būt rupjas, nievājošas. Savukārt pret mammām, kas maksas istabiņās, ir pavisam cita attieksme. Tātad, ja gribi normālu attieksmi, labāk ņemt maksas pakalpojumu". Līdz ar šādiem pieredzes stāstiem vecākiem, kas savu mazuli vēl tikai gaida, tiek nodots vēstījums, lai cik tas prasītu, par komfortu un labu attieksmi dzemdību laikā naudu makā vēlams neskaitīt.

Veselības ministrijas (VM) preses sekretāre ANNA STRAPCĀNE "Druvai" uzsēvē: "Maksas pakalpojumu saņemšana ir pacientes brīva izvēle, un to neizmantošana nevar būt iemesls atteikumam sniegt valsts apmaksātu dzemdību palīdzību." Taču gadījumā, ja grūtniece izvēlas saņemt ārstniecības iestādes papildus piedāvātos maksas pakalpojumus, piemēram, paaugstināta komforta palātu vai konkrētu ārstu, kas sniegs dzemdību palīdzību, jāmaksā atbilstoši ārstniecības iestādes noteiktajam maksas pakalpojumu cenrādī – tātad tomēr biznesa. Turklāt Patērētāju tiesību aizsardzības centra konsultāciju un sūdzību departamenta direktore Dace Artmane apliecināja, ka šiem maksas pakalpojumiem nav

noteikti nekādi cenu griesti. Visu regulē savstarpējā konkurence, un, "ja klients ir gatavs maksāt nosaukto summu, tad tā jau ir viņa izvēle".

Tātad atliek secināt, ka daudz atkarīgs no ārstniecības iestādes "virtuves sarunām" un ētikas principiem – "apstrādāt" potenciālo maksātāju, radot priekšstatu, ka maksāt ir labāk, vai izturēties pret visām klientēm vienādi labi.

A.Strapcāne atzīst, ka attiecībā uz jautājumu par topošo māmiņu aizspriedumiem Veselības ministrijas skatījumā liela nozīme ir katras māmiņas personīgajai pieredzei un informācijai publiskajā telpā. "Taču atšķirīga ārstniecības personu attieksme nav pieļaujama. Arī Pacientu tiesību likums nosaka, ka aizliegta atšķirīga attieksme atkarībā no personas rases, etniskās izcelsmes, ādas krāsas, dzimuma, vecuma, invaliditātes, veselības stāvokļa, reliģiskās, politiskās vai citas pārliecības, nacionālās vai sociālās izcelsmes,

UZZIŅAI

Ministru kabineta noteikumi paredz, ka dzemdību palīdzība tiek apmaksāta no valsts budžeta līdzekļiem ārstniecības iestādēs, kas ir līgumattiecībās ar Nacionālo veselības dienestu par šāda pakalpojuma sniegšanu. Tādā gadījumā no valsts līdzekļiem tiek apmaksātas arī ģimenes dzemdības – proti, grūtnieces vīrs vai kāds cits tuvinieks dzemdībās var piedalīties bez maksas.

tu par šāda pakalpojuma sniegšanu. Tādā gadījumā no valsts līdzekļiem tiek apmaksātas arī ģimenes dzemdības – proti, grūtnieces vīrs vai kāds cits tuvinieks dzemdībās var piedalīties bez maksas.

mantiskā vai ģimenes stāvokļa vai citiem apstākļiem. Ņemot vērā minēto, nevienai sievietei, dodoties uz dzemdību nodaļu ārstniecības iestādē, nebūtu jāuztraucas par dzemdību palīdzības saņemšanu," saka A.Strapcāne.

Diemžēl Veselības ministrijas un tās padotības institūciju rīcībā nav statistikas datu, cik grūtnieču par dzemdību palīdzību noslēgušas maksas līgumus ar konkrētiem ārstiem un vecmātēm. Taču attiecībā uz aktualizēto jautājumu par dzemdību palīdzības saņemšanas kvalitāti VM vērs uzmanību, ka "ārstniecības iestādēm ir jāsniedz savlaicīga un kvalitatīva dzemdību palīdzība neatkarīgi no tā, vai persona saņem valsts apmaksātu dzemdību palīdzību vai ir noslēgusi līgumu par maksas dzemdību palīdzības nodrošināšanu".

Kopš 2015.gada Nacionālā veselības dienesta līgumos ar ārst-

niecības iestādēm par stacionāro veselības aprūpes pakalpojumu saņemšanu un apmaksu, stacionārajām ārstniecības iestādēm, kuru sastāvā ir dzemdību nodaļas, ir noteiktas kvalitātes un pacientu drošības prasības. A. Strapcāne pastāstīja: "Kvalitātes prasības ietver grūtnieču un dzemdētāju aprūpē iesaistītā personāla regulāru apmācību jeb tā dēvēto profesionālo pilnveidi. Obligātas kvalitātes prasības ir grūtnieču, dzemdētāju un jaundzimušo aprūpē, neatliekamajā palīdzībā dzemdniecībā un neonatoloģijā, kā arī komandu treniņos operatīvās un saskaņotas rīcības nodrošināšanai dzīvībai un veselībai kritiskās situācijās. Šīs minētās prasības ir nostiprinātas normatīvajā dzemdību palīdzības nodrošināšanas kārtības aktā un ir saistošas visiem dzemdību palīdzības pakalpojumu sniedzējiem." □

Tikai pieci procenti izvēlas līgumu

Kopš Cēsu klīnikā dzemdību nodaļas nav, mūspuses māmiņas dodas dzemdēt uz Valmieras slimnīcu, Siguldu, Madonu un citām ārstniecības iestādēm, kurās sniedz dzemdniecības pakalpojumus. Valmierā dzimis neviens vien cēsniņš, un šai slimnīcai ir senas iestrādes, kā arī maksas pakalpojumi. Vidzemes slimnīcas Dzemdību nodaļa pie-

dāvā maksas istabiņas un arī noslēgt līgumu ar vecmāti, ginekologi vai abām uzreiz.

Interesējoties, cik māmiņu pagājušajā gadā un līdz šim brīdim ir noslēgušas līgumu ar vecmāti un, ja raugāties procentos, cik tas ir attiecībā pret tām, kas palaujas valsts apmaksātam pakalpojumam, Vidzemes slimnīcas sabiedrisko attiecību speciāliste Benita Brila skaidro: "2018. ga-

dā Vidzemes slimnīcā notikušas 1200 dzemdības, no tām 61 dzemdībās bija noslēgts līgums ar vecmāti vai ārstu, tas ir, – pieci procenti gadījumu no kopējās statistikas."

Tātad katrs pats var secināt, cik jaunās māmiņas uzticas valsts apmaksātajam pakalpojumam, cik daudzas vēlas īpašu uzmanību un gatavas par to maksāt. □

Kas dzemdētājai ir vai nav jāņem līdzi, ierodoties slimnīcā

Vairāku slimnīcu dzemdību nodaļas ir izveidojušas sarakstu ar līdzi ņemamajām mantām, kas paredzētas dzemdībās mammai un jaundzimušajam.

Daļa prasību ir pamatota, piemēram, tas, ka grūtniecei līdzi jāņem Mātes pase un grūtniecības laikā veikto ultrasonogrāfiju un imūnhematoloģisko izmeklējumu oriģināli, lai ārstu rīcībā būtu visa nepieciešamā informācija. Ja grūtniece izvēlas ģimenes dzemdības, jāiesniedz arī radiologa diagnosta atzinums par personas, kas piedalīsies dzemdībās, plaušu veselības stāvokli.

Valsts apmaksātu dzemdību tarifā ir paredzēti visi izdevumi, lai ārstniecības iestāde varētu nodrošināt sievieti ar dzemdību laikā nepieciešamajiem medikamentiem un materiāliem. Kas tad ietilpst valsts apmaksātajā dzemdību komplektā, vaicājam Veselības ministrijai, un kā tas nākas, ka katrai grūtniecei, stājoties slimnīcas nodaļā, liek tādu iegādāties pašai?

A. Strapcāne skaidro: "Jēdziens "dzemdību komplekts" normatīvajos aktos nav definēts, tas ir komplekts, ko var iegādāties aptiekā, to saturs un cena var atšķirties. Šādā dzemdību komplektā parasti ir iekļauts liels mitrumu necaurļaidīgs palags, kuru var uzklāt uz gultas vai dzemdību galdā, kur pasaulē nāks bērniņš, kā arī vairāki mazāki autiņi un absorbējošas salvetes no mīksta materiāla, ko dzemdību brīdī var izmantot gan sievietei savām vajadzībām, gan vecmāte mazuļa noslaučīšanai un sildīšanai. Ārstniecības iestādei ir iespēja ieteikt kādas lietas iegādāties vai ņemšanu līdzi uz dzemdību nodaļu, taču nav tiesīga uz-

stāt un pieprasīt konkrētas lietas iegādi, ja sieviete saņem valsts apmaksātu veselības aprūpes pakalpojumu un valsts jau apmaksā visu nepieciešamo minētā pakalpojuma nodrošināšanai."

Ja tomēr dzemdību kompleksa ārstniecības iestādē tiek pieprasīts kā obligāts, būtu jāvērsas attiecīgās ārstniecības iestādes administrācijā. Ja šādā veidā domstarpības atrisināt neizdodas – personai ar iesniegumu jāvērsas Nacionālā veselības dienesta Kontroles un uzraudzības departamentā.

Vidzemes slimnīca, kas atrodas Valmierā un kur dzemdēt dodas daudzas grūtnieces no vēsturiskā Cēsu rajona, publicējusi sarakstu ar lietām, kas māmiņai jāņem līdzi, iestājoties nodaļā. Kāpēc tā? Te taču ir acīmredzama pretruna!

"Pretrunas noteikti nav," saka Vidzemes slimnīcas sabiedrisko attiecību speciāliste Benita Brila, "dzemdību palīdzību apmaksā valsts, dzemdētāja Vidzemes slimnīcā tiek nodrošināta ar visu dzemdībām nepieciešamo, ieskaitot dzemdību komplektu. Slimnīcas mājaslapā izlasāmais lietu saraksts, kurā iekļauti personiskās higiēnas priekšmeti, piemēram, zobu suka un pasta, ķemme, pēcdzemdību higiēniskās paketes utt., arī apģērbs – krūšturis, biksītes, zeķītes un citas lietas –, tas ir ieteikums, kas domāts pašas māmiņas ērtībai un komfortam, nevis dzemdību norises nodrošināšanai." □

Lappusi sagatavoja
MONIKA SPROĢE

Projektu finansē
Mediju atbalsta fonds
no Latvijas valsts
budžeta līdzekļiem

MAF
Mediju atbalsta fonds

MAMMAS PIEREDZE

"Man tas bija svarīgi"

Tā rīsi bērnu mammai **MĀRAI MAJOREI – LINĒ** dzemdību pieredze ir Valgas slimnīcā lgaunijā un Valmieras slimnīcas Dzemdību nodaļā. "Kad gaidīju pirmo bērnu, biju ļoti satraukta. Droši vien tāpat kā lielākā daļa jauno māmiņu, kurām vēl nav dzemdību pieredzes un viss ir jauns, nezināms un satraucošs. Tādēļ līdztekus tam, ka gatavojos dzemdībām, rūpīgi lasīju arī atsauksmes par dzemdību nodaļām un ieraudzīju rakstus par dzemdībām Valgas slimnīcā, kur, cik zinu, tagad dzemdību nodaļa ir slēgta. Tomēr pirms septiņiem gadiem uz Valgu devās daudzas latviešu sievietes, par dzemdībām šajā slimnīcā bija tikai pozitīvas atsauksmes. Tieši atsaucība, sirsnība un sapratne arī bija iemesls, kādēļ tik daudzas dzemdētājas izvēlējās doties uz lgauniju. Par dzemdību nodaļām Latvijas slimnīcās, protams, bija daudz labu

vārdu, bet netrūka arī mazāk glaimojošu komentāru par medicīniskā personāla attieksmi. Ar dažādām situācijām saskārušās bija arī draudzenes. Bēda bija un aizvien ir ne jau par medicīnisko pusi, bet gan par "burkšķēšanu", nelaipniem vārdiem, pat dusmošanos, darbību neizskaidrošanu un citiem momentiem, kas tik īpašo dzemdību gaisotni spējam pamatīgi iedragāt un, es teiktu, arī traucē harmonisku norisi," pastāstīja Māra.

M. Majore-Linē stāsta, ka Valgas slimnīcā pavadītajā laikā piedzīvojusi fantastiski labestīgu attieksmi, kaut arī bijusi noraudājusies, simtkārt uzdevusi vīrus un tos pašus jautājumus un uztraukusies par visu pēc kārtas. "Atsaucīgi un sirsnīgi bija visi: sanitāres, māsiņas un dakteri. Tādēļ pirmā bērna piedzimšanu, par spīti sarežģītam dzemdībām, atminos tikai ar labiem iespaidiem. Kad bija jāpieņem lēmums, kur dzims otrais bērns, sapratu, ka vēlos atgriezties jau zināmajā vietā. Kad tuvojās laiks dzimt trešajam bērnam, dzemdību nodaļas gan Cēsīs, kas būtu vistuvāk, gan Valgā, kur biju guvusi pozitīvu pieredzi, bija slēgtas. Atkal uzjundīja satraukums. Draudzenes stāstīja priecīgu pieredzi, tomēr aizvien daudzas bija saskārušās ar nelaipniem, asiem medicīnas darbinieku komentāriem un darba stilu. Ausījos un klausījos, līdz vairākas draudzenes ieteica iepazīties ar vecmāti Valmieras slimnīcā, kas esot ne tikai laba profesionāle,

bet arī ļoti sirsnīga un prot patiesi ieklausīties katrā topošajā māmiņā. Piezvanīju vecmātei, satikāmies. Runājām par iepriekšējo dzemdību pieredzi, manām bailēm un bažām, par veselību ģimenē, par to, kā es vēlētos, lai norit dzemdības. Pēc sarunas sapratu, ka es noteikti vēlos, lai tieši šī vecmāte ir ar mani mīklī, kad pasaulē nāks bērniņš. Tādēļ pieņēmu lēmumu par līguma slēgšanu. Mazulis piedzima Valmieras slimnīcas Dzemdību nodaļā, par visu norisi varu teikt tikai labus vārdus. Mūsu vecmāte bija spēcīgs atbalsts dzemdībās, turklāt māsiņas un citas vecmātes, kuras satikām dienās, ko pavadījām slimnīcā, deva lieliskus padomus saistībā ar krūts barošanu un citiem ar mazuli saistītiem jautājumiem. Nereti slimnīcas kritizē par ēdienu – man jāatzīst, ka viss, ko ēdu, garšoja. Un manī priecēja, cik pretimnākoši tika uztverts lūgums par iespēju saņemt maltītes bez govju piena produktiem.

Tas nereti ir lielu diskusiju pamats – slēgt dzemdību līgumus vai nē. Man šķiet – tā nekad nedrīkstētu būt prasība, turklāt tas nedrīkstētu būt pamats atšķirīgai attieksmei un pakalpojuma kvalitātei. Taču, manuprāt, ja mamma un tētis sevī jūt vēlmi dzemdību zālē tikties ar vecmāti vai ārstu, kas iepriekš jau iepazīts, ar kuru ir drošības sajūta un pazūd nevajadzīgas bažas, tad ir vērts līgumu slēgt. Man tas bija svarīgi, un lēmumu nenožēloju," saka mamma par pozitīvo pieredzi. □